

Helse- og omsorgskomiteen

Vår referanse
21/00411-1

Dato
19. april 2021

Høringsinnspill til representantforslag om strengere språkkrav for helsepersonell, dokument 8:181 S (2020-2021)

Den norske tannlegeforening (NTF) viser til Dokument 8-forslag 181S (2020-2021) fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug og Kari Kjønaas Kjos og takker for muligheten til å fremme våre innspill.

Forslaget

Forslagstillerne ber regjeringen kartlegge språkferdighetene til ansatte i spesialist- og primærhelsetjenesten og tilby norskopplæring til helsepersonell som har behov for det. Videre ønskes det å stille krav i etterkant av språkopplæringen om at norsktest må være bestått for å ha en stilling med pasientkontakt.

Forslagsstillerne foreslår at det stilles samme krav om norskferdigheter for ansatte i helsevesenet som i barnehageloven. Alle ansatte som har kontakt med brukere, må bestå en norskprøve på minimum B1-nivå (mellomnivå). For stillinger som krever høyere utdanning, foreslås det at en må ha bestått en norskprøve på B2-nivå (høyere mellomnivå), som er kravet for opptak til høyere utdanning og autorisasjon for helsepersonell i Norge.

Yrkeskvalifikasjonsdirektivet og autorisasjon av helsepersonell

I yrkeskvalifikasjonsdirektivets artikkel 53 slås det fast at yrkesutøver skal ha de språkkunnskapene som er nødvendige for å utøve sitt yrke. Hva som er nødvendige språkkunnskaper vil variere mellom forskjellige yrker og den arbeidssituasjonen yrkesutøveren er i, og de skal stå i rimelig forhold til den yrkesaktiviteten som skal utføres.

Dette kan innebære at det vil være forskjellige krav til en yrkesutøver som skal ha utstrakt kontakt med pasient, pårørende og annet helsepersonell og en yrkesutøver som ikke har slik kontakt. Det følger av direktivet at eventuell kontroll av språkkunnskaper skal skje etter at yrkesutøveren har fått vurdert sine yrkeskvalifikasjoner. Dette betyr at en yrkesutøver kan bli godkjent, men ikke får utøve yrket før vedkommende har nødvendige språkkunnskaper.

Det er et krav i yrkeskvalifikasjonsloven § 15 om at yrkesutøver fra EØS-stat som får godkjenning av sine yrkeskvalifikasjoner fra annen EØS-stat, skal ha nødvendige språkkunnskaper for å kunne utøve yrket. Språkkunnskapene trenger ikke å foreligge på godkjenningstidspunktet. Det vil si at godkjenningsmyndighetene kan gi en godkjenning, og sette vilkår om at yrkesutøveren ikke kan starte i yrket før vedkommende har tilegnet seg de nødvendige språkkunnskapene.

Etter yrkeskvalifikasjonsloven kan godkjenningsmyndigheten kontrollere yrkesutøverens språkkunnskaper dersom det foreligger alvorlig og konkret tvil om yrkesutøverens språkkunnskaper. Det er ikke noe krav i loven om at kontroll gjennomføres eller at dette gjøres av godkjenningsmyndighetene.

NTF støtter forslagsstiller i at det er avgjørende at helsepersonell med kontakt med pasienter, pårørende og annet helsepersonell har gode norskkunnskaper. Det er viktig også i tannhelsetjenesten. I forskrift om pasientjournal er det krav om at journalen skal skrives på norsk eller annet skandinavisk språk. Dette stiller indirekte krav til helsepersonells språkkunnskaper.

§ 10. Krav til journalføringen

Pasientjournalen skal som hovedregel skrives på norsk. Dansk og svensk kan likevel benyttes i den utstrekning det er forsvarlig. I særlige tilfeller kan Statens helsetilsyn gi tillatelse til å benytte annet språk...

NTF er likevel bekymret for at dette ikke følges godt nok opp i helsetjenesten.

Det er uheldig at det totale ansvaret for språkkrav legges til arbeidsgiver, slik det i prinsippet gjøres i dag. Det har vist seg vanskelig for arbeidsgivere i tilstrekkelig grad å sikre at tilstrekkelig språkkunnskaper er på plass i en situasjon hvor rekruttering og tilgang på kompetent helsepersonell er vanskelig. Når Norge har behov for å rekruttere helsepersonell fra andre land følger det med et tilretteleggingsansvar på nasjonalt nivå som ikke utelukkende bør kunne overføres til den enkelte arbeidsgiver i helsetjenesten. En slik ordning er ikke tilfredsstillende i et arbeidsmarked hvor det for enkelte helseprofesjoner stadig blir vanskeligere å rekruttere kvalifisert arbeidskraft, og medfører dessuten ulik praksis mht. hvilke språkkrav som stilles til utenlandsk helsepersonell.

I yrker hvor yrkesutøveren arbeider selvstendig, vil det imidlertid ikke være noen arbeidsgiver som kan kontrollere språkkunnskapene. Ca. 70% av alle tannlegene jobber i dag i privat sektor. Privat tannlegesektor (mer enn 3 200 tannleger) er «helprivat». De mottar ikke driftstilskudd og har ingen form for avtale med fylkeskommune eller andre offentlige instanser som foretar språkkontroll.

Innfør språkkrav og kontroll

NTF har over mange år erfart at dagens ordning helhetlig sett ikke fungerer tilfredsstillende. Vi mener det er nødvendig å innføre språkkrav, så vel som å innføre språkkontroller for helsepersonell, slik det åpnes for i yrkeskvalifikasjonsdirektivets artikkel 53.

Muligheten til å stille språkkrav er en ønsket og positiv utvikling med tanke på pasientsikkerheten i helsetjenestene. Betydningen av et forsvarlig nivå knyttet til språkkunnskaper er økende i en helsetjeneste i endring, og det er viktig med et system der myndighetene er ansvarlig for at språkkunnskapene er på et forsvarlig nivå. Det kan dessuten være samfunnsøkonomisk ressursbesparende å innføre bedre kontroll med språkkunnskaper før yrkesutøvere gis adgang til å

utøve et yrke. Konsekvensene av mangelfulle språkkunnskaper kan i noen tilfeller påføre samfunnet store utgifter, og i ytterste konsekvens medføre pasientskade.

Det er uheldig at språkkrav knyttet til enkelte yrker ikke forskriftsfestes som vilkår for godkjenning. Tilfredsstillende norskkunnskaper, muntlig og skriftlig, må sees på som en nødvendig kvalifikasjon for alt helsepersonell. Det er derfor uheldig at det totale ansvaret for å kontrollere språkferdighetene til helsepersonell i dag legges til arbeidsgiver.

Den norske tannlegeforeningen mener at det bør være et myndighetsansvar å gjennomføre en språkkontroll i stedet for at ansvaret påhviler arbeidsgiver og sågar yrkesutøver selv.

[NTF viser videre til vårt felles høringssvar](#) av 16. sept. 2016 med Legeforeningen og Psykologforeningen vedrørende «forslag om endringer i EØS-forskriften om godkjenning av helsepersonell (gjennomføring av endringer i EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv) – Språkkrav»

For ytterligere informasjon ta kontakt med:

President Camilla Hansen Steinum, 99 69 71 20 / chs@tannlegeforeningen.no

Politisk rådgiver Christian P. Fjellstad, 90 09 23 09 / cf@tannlegeforeningen.no

Med vennlig hilsen

Den norske tannlegeforening

Camilla Hansen Steinum
President

Christian Pollock Fjellstad